

Mit jelent nekem Trianon?*

NAGY EVELIN

1920. június 4. Egy dátum, ami minden magát magyarnak valló és érző ember emlékezetébe beleégett. Egy dátum, mely emberek százazeirenek forgatta fel az életét, vett el tőlük mindent, amit addig magukénak vallottak és magukénak hittek. A trianoni békediktátumhoz több esemény vezetett, s annak aláírását rengeteg körülmény befolyásolta.

A közismert magyar politikusok egyike sem akarta magát kompromittálni a hazánkra nézve végzetes és máig meghatározó békeszerződés aláírásával. Végül ez Benárd Ágoston népjólétügyi miniszterre és Drasche Alfréd rendkívüli követre maradt. Az aláírók számoltak az aláírás következményeivel, nem dédelgettek tovább politikai ambíciókat. A delegáció május 19-én lemondott, miután hazautazott a békeszerződéssel. A szerződés aláírásának napján bezárták az iskolákat, üzleteket, több helyen sztrájkoltak, a harangokat megkongatták, a zászlókat félárbocra eresztették, a lapokat pedig gyászkerettel adták ki. Az első komolyabb reagálás a *Pesti Hírlapé*, munkatársai eljuttatták a magyarok véleményét Trianonról külföldre. A napilap a békefeltételek megismerése után több nyelven jelentetett meg jó pár számot, amelyekben a tervezett országcsönkítés igazágtalanságairól, képtelenségeiről szólt, ezeket a lapszámokat több ezer példányban juttatták el külföldre.

A trianoni határok meghúzásánál a győztesek elsősorban Franciaország érdekeit vették figyelembe. A franciák pedig a németekkel szemben európai nagyhatalmi helyzetüket a Magyarországgal szomszédos új államokra kívánták alapozni. A volt Monarchia nemzetei így nekik tetsző módon alakíthatták ki határaikat. Rengeteg magyar rekedt az újonnan meghúzott határokon túl, ők olyan helyzetbe kerültek, amilyenben sosem voltak korábban az Osztrák-Magyar Monarchia területén belül a csehek, szlovákok, délszlávok vagy románok.

A veszteségekből a megcsonkított Magyarországnak jutott elég. Az I. világháború kitöréséért a Magyar Királyságot nem terhelte felelősség – mint ahogy azt Edvard Beneš állította. Magyarországot rossz színben akarta feltüntetni azzal, hogy kijelentette, az egész világ számára nyilvánvaló, hogy a háborút sokkal inkább Budapesten, mintsem Bécsben készítették elő. Mégis az 1920. évi békediktátum megalkotói leginkább a Magyar Királyságot büntették meg. Területe 325.411 km²-ről 92.863 km²-re csökkent. A nemzeti vagyonnak mintegy 38%-a maradt csak meg. A békeszerződés a lakosság 57%-át ragadta el. Ezen felül pedig még 300 millió dollár kártérítés megfizetésére is kötelezték az országot. Mindent megtettek annak érdekében, hogy Magyarország képtelen legyen egy esetleges katonai visszavágásra – nem engedélyezték harci repülőgépek és hadihajók vásárlását, megtiltották az általános hadkötelezettséget, 35.000 főre korlátozták a hadsereg létszámát.

* A Periférián Alapítvány, a Móricz Zsigmond Megyei és Városi Könyvtár, a MNL SZSZB Megyei Levéltára és a Jósza András Múzeum pályázatot hirdetett középiskolás és felsőoktatási hallgatóknak és felsőoktatási hallgatóknak Mit jelent nekem Trianon? címmel. Az alábbiakban két díjnyertes pályaművet közlünk.

Gazdaságilag is súlyos következményei voltak a csonkításnak. Az ország elvesztette többek közt az összes arany-, ezüst- és sóbányáját, a jelentős vasútvonalakat, az egyetlen tengeri kikötőjét, Fiumét, a szénbányák 80%-át. Ipari központok maradtak kihasználatlanul, s mivel a vasútvonalak jelentős része az utódállamokhoz került, az egyes országok közti vasúti kapcsolat megszűnt vagy bonyolódott. Ezenkívül megszűntek a gazdasági kapcsolatok (munkamegosztás, tőke- és munkaerő-áramlás) is a felbomló Monarchia részei közt.

Amit mi, magyarok súlyos szenvedésként éltünk meg, azt a román, szlovák és szerb lakosság örömmel fogadta. Mindenki a jövőbeli államában hitt. A szláv nemzetiségek kihasználták a hatalom meggyengülését, nemzeti tanácsokat alapítottak. Céljuk az volt, hogy saját országukban éljenek saját törvényeik szerint, s szabadon használhassák anyanyelvüket. A hatalmon lévő Horthy-kormány fő külpolitikai törekvése a revízió volt. Voltak, akik a szerződés korrekcióját akarták, mások a teljes revíziót, az összes elragadt terület visszacsatolásáról álmodtak. Reális elképzelés az etnikai revízió lett volna, az országhatárok melletti, többségükben magyarlakta területek visszaszerzése. (Magyarország diplomáciája eredményesnek tűnt, mikor 1938-ban, illetve 1940-ben a német-olasz döntőbíróóság visszaszolgáltatta a főként magyar etnikumú területeket. Ám a II. világháborút követő béke ezt újból felülírta.)

A nemzetközi döntések Felvidéken kifejtett hatását még manapság én magam is testközelből tapasztalom. Nagyszüleimtől, szüleimtől sok fájdalmas múltbeli történetet ismertem meg. Közvetlenül a békediktátum aláírása után az itteni lakosok még nehezen fogadták el, hogy elszakították őket anyaországuktól. Volt, aki akkoriban nem volt hajlandó magát csehszlováknak vallani, s emiatt kirúgták munkahelyéről. A különböző társadalmi rétegeket más-más mértékben érintette a döntés. A falusi lakosságot kezdetben igen kevésbé befolyásolta az új helyzet, azonban akik az állam szolgálatában álltak, azokat annál inkább. Közülük sokan elmenekültek, átmentek Magyarországra, vállalva a nincstelenséget, úgynevezett vagonlakók lettek.

A Pozsonytól az én lakóhelyemig, Királyhelmecig húzóódó terület csehszlovák megszállás alá került Kassával együtt. A helyi lakosság kezdetben nem igazán fogta fel, mi történik, meggyőződésük volt, hogy Magyarországnál maradnak. A csehekről azt hitték, csupán rendfenntartó erők. Azonban amikor az új hatalom elkezdett berendezkedni, felkelések bontakoztak ki. 1919-ben Kassán a március 15-i ünneplés közepette a cseh katonák ledöntötték a honvédszobrot. Arról, hogy a csonkításhoz vezető eseményekben kit terhel a felelősség, eltérő vélemények alakultak ki.

Talán a legextrémebben a felvidéki falucska, Szelmenc élte meg az elszakítást. Mikor először kerítést húztak fel a falu közepén, Nagyszelmenc az új csehszlovák államhoz, Kiszszelmenc Szovjet-Oroszországhoz került. Manapság Nagyszelmenc az Európai Unióhoz tartozik Szlovákia részeként, Kiszszelmenc pedig Ukrajnához. Annak az egyetlen kerítésnek a felhúzásával szakítottak el egymástól családokat, tettek tönkre életeket. Ahogy mesélik, egy kisszelmenci lány, Rebeka a nagyszüleinél vakációzott éppen, majd örökre ott ragadt. A szülei legközelebb menyasszonyként látták viszont; és csak a kerítésen keresztül.

Nagyapám nagyapja világéletében Királyhelmeceen, egy most már határ menti kisvárosban élt. Manapság sok embernek megadatik, hogy utazik, új tájakat fedez fel, esetleg egy varázslatos helyen letelepszik, akár egy másik állam polgárává is válik. Akkoriban ez nem választás kérdése volt. Űknagyapám úgy volt négy ország állampolgára, hogy ki sem tette a lábát szülővároskájából. Királyhelmece először az Osztrák-Magyar Monarchiához, majd Csehszlovákiához, egy rövid ideig Magyarországhoz, aztán újra Csehszlovákiához tartozott, most pedig már több mint 20 éve Szlovákia része. Csoda hát, ha az akkori lakosok összezavarodtak? Ma már persze valamivel jobb a helyzet, mint akkor. Ma, ha a felvidéki magyarok Szlovákián belül utazva magyarul beszélnek, legfeljebb szúrós pillantások és durva sértések járnak érte, ritkábban fizikai erőszak, míg a múltban ez bizony komoly megtorlásokat vont maga után. A munkahely elvesztését, bebörtönzést, kitoloncolást.

Ahányszor Trianon szóba kerül, vagy bármikor eszembe ötlök, elkésérít igazságtalansága. Az, hogy bele sem gondoltak a döntéshozók, mit von maga után egyetlen aláírt dokumentum. Hány ember veszt el a családját, a megszokott életritmusát, és hogy mennyire összezavarhatnak embereket, akiknek a későbbiekben meggyengülhet az identitása. Szerintem ez főleg a jövő generációira igaz. A felvidéki városokban, falvakban manapság egyre több szülő írhatja fiát, lányát szlovák tannyelvű iskolába. Abban reménykednek, hogy a gyermekük így anyanyelvű szinten megtanulja az államnyelvet, s ennek révén sokkal jobban tud majd a jövőben boldogulni. Sajnos, ez legtöbbször visszajára sül el, hisz ezek a fiatalok se szlovákul nem beszélnek helyesen, de ami még szomorúbb, magyarul sem, ami az anyanyelvük. Én rendkívül hálás vagyok, hogy magyar tannyelvű iskolába járhattam, mert az anyanyelvemet helyesen tudom használni, és választékosan ki tudom magam fejezni, miközben az államnyelvvél is jól boldogulok.

A határon túli magyarok sokszor számolnak be a hontalanság érzéséről, ami sokszor teljességgel indokolt. Az államot, melyben élünk, nem valljuk hazánknak, mert nemzetiségünk nem oda köt. Ugyanakkor Magyarországot se nevezhetjük annak, mivel nem vagyunk állampolgárai, nem ott élünk. Valamilyen módon mindenhol idegenek vagyunk. Sokszor kárpótól bennünket fájó, szorongató érzéseinkért a Magyarországon nyújtott vendégszeretet, az emberek kedvessége, nyitottsága és elfogadása, amit a lakhelyünként szolgáló államban általában nem kapunk meg, sőt.

Nem indulunk egyenlő esélyekkel továbbtanulás terén sem. A Felvidéken hiába látogat valaki magyar tannyelvű általános iskolát, az korántsem készít fel eléggé sem a magyarországi, sem a szlovákiai felvételikre, középiskolai elvárásokra. Ha pedig a középiskola, illetve gimnázium idejére is ott maradunk, a felsőoktatási intézmény kiválasztásakor figyelembe kell vennünk: szlovákiai felsőoktatási intézménybe kerüléshez keserves, hosszú órákat kell töltenünk azzal, hogy tökéletesítsük a nyelvtudásunkat, hisz ez elengedhetetlen ahhoz, hogy ott jó eredményeket érjünk el. Ha pedig végül úgy döntünk, hogy a tanulmányaink végső állomásául szolgáló főiskolát vagy egyetemet Magyarországon választjuk, az is sok plusz munkát igényel, fel kell készülnünk az ottani követelményekre. Ha jobban megnézzük, aki határon túli magyarként valamit el szeretne érni, annak dupla annyit kell küzdenie. Ahogy az idősebb, a sokat megélt

emberek mondják sokszor: Magyarországon nagyon könnyű magyarnak lenni. Próbálja meg valaki, milyen a határ túloldalán vállalni nemzeti hovatartozását!

A többségében magyarlakta települések szerencsére ragaszkodnak gyökereikhez, mint például az a kisváros is, ahol szüleimmel élek. Ezekben a falvakban és városokban az emberek a szlovákok minden rosszállása ellenére megemlékeznek a jeles magyar napokról. Szívmelengető látni, amikor, ha nem is egy egész ország, de egy kis település összefog, s közösen koszorúzzák meg Petőfi szobrát, vagy lengetik a magyar zászlót október 23-án. Örömmel tölti el a magyar embereket, amikor egy egész város vonul ki a március 15-ei ünnepségre. Amikor egy futballmeccsen egy magyar és egy szlovák csapat mérkőzik meg, s a magyarok által elfoglalt része a nézőtérnek piros-fehér-zöldbe borul, s mind egy emberként éneklük a *Himnusz*t vagy épp egy ismertebb magyar slágert, akkor látszik igazán a nemzeti összetartás. Az elcsatolt területeken élő magyarok számára óriási öröm a nemzeti összetartozás napja, amit 2010 óta június 4-én ünneplünk. Ilyenkor Ferencváros Önkormányzata meghív minket, királyhelveket is több határon túli sorstársunkkal együtt, s csupa olyan programon vehetünk részt, ami erősíti azt, hogy egyek vagyunk.

Nehéz a határon túl megtartani magyarságunkat, de nem lehetetlen. Talán éppen attól nagyobb dicsőség, hogy többet kell érte küzdeni. Mindig mindenhol ki kell állnunk nemzetiségünk mellett, s meg kell azt védeni azokkal szemben, akik emiatt bántanak. 1920. június 4-én nemcsak Magyarország területén esett csorba, hanem a becsületén is. Ezt soha nem szabad elfelejtenünk, és törekednünk kell rá, hogy a lehető legtöbbet tudjuk kihozni a kialakult helyzetből, s a lehető leginkább összetartsunk. Ahogy Juhász Gyula megírta: „Nem kell beszélni róla sohasem, / De mindig, mindig gondoljunk reá...”

Felhasznált irodalom:

<https://people.inf.elte.hu/kthzsolt/Kellekek/Trianon.html>

<https://trianonfilm.com/titkolt-tenyek-trianonrol/>

Történelem tanúi – Trianon 1920.

NAGY JUDIT

Írásomat egy történettel kezdem. Az 1960-as évek legvégén, amikor még nagynéném is gyermek volt, gyakran és sokat kirándultak a hétvégeken a Duna partjára. Kulcsod, az én szülőfalum arról nevezetes, hogy itt szakította át a gátakat a Duna 1965 nyarán, a nagy csallóközi árvíz idején. Azóta már – hogy stílusos legyek – sok víz folyt le a Dunán, megnyugodott a folyó, lassan, méltóságteljesen folyik a medrében. Szóval gyermekként hatalmas kurjantásokat küldtek át a Duna jobb partjára, ahol a nagybajcsiak és a vámoszabadiak legeltették a csordát. Ők sem késlekedtek a válaszal, tisztán, érthetően küldték át jókívánságaikat az itt élőknek.

– Édesapám, miért van az, hogy mi itt Csehszlovákiában ugyanúgy magyarul beszélünk, mint a túlodaliak Magyarországon? Ez a felvetés a gyermeki gondolkodásban hatalmas fejtörést okozott.

– Hosszú történet lenne azt most itt elmesélni, de otthon kérdezd meg nagyapát, aki neked minden kérdésre válaszol.

Többek között így kezdődött, hogy a gyermekek egyre többet érdeklődtek, kérdezősködtek nagyszüleiktől, akik aztán az otthon melengető és ölelő nyugalomban megnyitották szívéket, eleredt a nyelv, szaporodtak a kérdések-válaszok. Olyanok, amik nincsenek benne a történelemkönyvekben, nem tanítják az iskolákban, de le kellett őket porolni.

Nekem a Felvidék az otthonom. Felvidéki magyarként születtem egy olyan különleges hazába, amely megtanít elfogadni, tisztelni, összetartani, de legfőképpen szeretni. Szülőfalum Kulcsod, Csilizköz legkisebb községe. Bár nem én választottam ezt az etnikai labirintust szülőföldemül, mégis nagy büszkeséggel tölt el, hogy magyar lehetek. Ezen a földön születtem, hol őseim vére folyt, Csilizköz dús mezein, értünk, magyarokért. De hiába harcoltak ezer éven át, hiába védtek maguk mellett más népeket és nemzeteket is ősapáink, az 1920. esztendőben kerékbe tört népünk, nemzetünk sorsa. A gyászos Trianonnal elkezdődött a lassú halál, nemzetünk szava egyre halkul, fogyunk minden egyes nappal...

Csallóközi magyarnak születtem egy olyan világba, ahol a nacionalista és a sovinszta eszmék ki tudja, hányadik reneszánszukat élik. Hontalan ember vagyok sok sorstársammal együtt, akikben még ott lángol a magyar öntudat. Hontalanok vagyunk mi mindnyájan Szlovákiában, Szerbiában, Romániában, Ukrajnában rekedt magyarok, akikből százévnyi kényszerű rabság után kezd kiveszni a magyar öntudat. Mi vagyunk az ország kelletlen mellékszereplői, akik nem tartoznak sehova. Lenne kiút ebből a helyzetből: az elszlovákosodás, vagy Erdélyben az elrománosodás. Nálunk elég a vezeték- vagy személynevedre kibiggyeszteni egy kurta „mekcseny” és máris készen állsz arra, hogy terjeszd Danko százados* ígéjét.

Sajnálatos valóság az, hogy sok-sok magyar gyerek koptatja a szlovák iskolapadot úgy, hogy mire kikerül az életbe, olyan „mintaszlovákot” nevelnek belőle, akinek fo-

* Andrej Danko szlovák politikus, 2012 óta vezeti a Szlovák Nemzeti Pártot. (A Szerk.)

galma sincs Petőfi, Arany, Ady, József Attila, Márai és a többiek kilétéről, viszont Svätoplukot, Pribinát és Jánošíkot a világtörténelem befolyásos nagy személyiségei között emlegetik. Napjainkban is számottevő azoknak a száma, akik az ország határain kívül rekedtek, de vállalva a kisebbségi sors keserveit, emelt fővel vallják magukat magyaroknak, Árpád vezér leszármazottainak. Sokunk véleménye szerint a jelenlegi felvidéki helyzet orvoslására az Európai Unió tehetne lépéseket, de úgy tűnik, hogy a nagy megváltás még várat magára. Sajnos az Európai Uniónak sincs átfogó nemzetiségi politikája. Ilyen körülmények között látnunk kell, hogy megmaradásunk ereje nem másokban, hanem önmagunkban van. Az anyanyelvi közösségekben, egyházi szervezetekben, kulturális egyesületekben, különféle polgári társulásokban. A felvidéki magyarság mind az első, majd a II. világháború utáni üldözések közepette a kis közösségekbe kapaszkodott, ott találta meg a hitet és a reménységet. Történelmünk nagy tanulsága, hogy a legnehezebb történelmi időszakokban a nemzet megtartó oszlopai az anyanyelvi közösségek voltak. Továbbá, hogy a pénznél, rangnál és hatalomnál mindig előbbre való volt a becsület és a tiszta lelkiismeret. Az, hogy most itt lehetünk, mindezekről megemlékezhetünk és beszélgethetünk, azt jelzi, hogy „megfogyva bár, de törve nem, él nemzet e hazán.”

Száz éve már, hogy megkötöttet a gyalázatos Trianon. Egy téglagyáros és egy biztosítási ügynök hitelesítette aláírásával 1920. június 4-én 16 óra 32-kor. Én sok könyvet átolvastam, írott sajtót átböngésztem, ezek az adatok különböztek, nem tudom melyik a pontos. De az biztos, hogy két teljesen jelentéktelen hatalom- és hivatal nélküli személy írta alá, aki sem előtte, sem utána nem játszott szerepet a magyar történelemben. Mindezeket Nemeskürty Istvánnak a Trianon-filmben elhangzó fogalmazása szerint írtam le. Az aláírásra használt acéltollszárat eldobták, hogy ennek a gyászos eseménynek ne maradjon ereklyéje. A megcsönkített ország és a halálra sebzett nemzet gyászolt. Megszóltak a harangok, a magyarok két óra hosszat tartó harangozással temették a történelmi Magyarországot, Szent István királyunk örökségét. Siratták az elhunytat, az ezeréves Magyarországot.

Hogy miként élték meg mindezt az emberek minálunk itt Kulcsodon? Nos, sok hiteles adat nem maradt fenn, megkérdezni sem lehet már senkit, hiszen legöregebb polgártársunk, aki 96 esztendő, már Trianon után, 1923-ban született. De vannak még emberek, akik nagyszüleiktől őrzik történeteiket, amelyek rögzítésre várnak. Amikor a szarajevói merénylet után nyilvánvalóvá vált, hogy rövidesen elkezdődik a véres küzdelem, Ferenc József kijelentésének hatására a kulcsodiak is abban reménykedtek, hogy mire lehullanak a fák levelei, a győztes hadbavonultak hazatérnek. Így a világháború első hónapjaiban munkás hétköznapjaikat nem nagyon befolyásolták a harci események. Az emberek szántottak, vetettek, segítettek a hadbavonultak családtagjainak az őszi betakarítási munkákban. Nehéz volt az élet, csupa nélkülözés, reményteljes várakozás. A földet művelni kellett, a mindennapi kenyeret akkor is elő kellett teremteni. A gyeplőt, az istrángot, az ostort és az ekeszarvát is azok fogták két marokra, akik éppen otthon voltak. A csordát is ki kellett hajtani naponta a legelőre, s ez a munka itt Kulcsodon is ősidők óta a gyerekek feladata volt. A háború elhúzódása, a hősi halottak és sebesültek számának emelkedése azonban növelte az elkeseredést.

Megdöbbenve hallgatták a frontok poklait megjárta szabadságos katonák beszámolóit, amelyekben már nem a dicső harcokról, győzelmekről, hanem megpróbáltatásairól, nélkülözéseikről, szenvedéseikről szóltak, és baráti összejöveteleken fájdalommal telített, szomorú hangú katonadalokat énekeltek:

Ezerkilencszáztizennégy évbe
Gyászba borult az egész világ népe
Ferenc Jóska ej-haj háborút indított
Sok jó édesanyát de megszomorított.

A háború harmadik, negyedik évében már nagyon várták a békét falunk lakói, és ezt remélték az őszirozás forradalomtól is. A háború befejezésekor örömmel köszöntötték a hazatérő katonákat, és mély fájdalommal gyászolták a hősi halottakat, akiknek neveit a református templomunk előtt 1991-ben felállított emlékműre vészték a II. világháború áldozataival együtt. Magyarország Trianon általi feldarabolását a kulcsodiak sem akarták elhinni még akkor sem, amikor 1918 decemberében Csilizközben is megjelentek a csehszlovák legionisták. Az itt élő őslakosság a trianoni békediktátumot nem tartotta végleges megoldásnak és a határváltozást is csak ideiglenesnek tekintette. A közeli győri piactól megfosztott lakosság terményeit csak nagyon nehezen tudta értékesíteni, az új kereskedelmi kapcsolatok kiépítése pedig hosszabb időt vett igénybe. Dunaszerdahely mégiscsak jóval messzebb van, mint Győr. A Duna ettől kezdve elválasztott, nem összekötött bennünket. Volt, aki ebbe nem könnyen nyugodott bele. A mai napig emlegetik Győri Sanyi esetét, aki 1947 tavaszán, a fergeteges jégzajlás idején, artistákat megszágyenyítő ügyességgel kelt át a Dunán, majd később vissza úgy, hogy az egyik jégtábláról a másikra szökkent. Egyszerűen nem volt előtte lehetetlen. Sanyi igazi betyáros fenegyerek volt. Nagypám mesélte, hogy 1919 tavaszán, a Kulcsodon tartózkodó cseh légiósok, amikor egy éjszaka vízcso bogást hallottak a Dunán, még felszerelésük egy részét is hátra hagyva menekültek el a faluból, mert azt gondolták, hogy magyar katonák kelnek át a folyón. Csak akkor mertek visszatérni, amikor kiderült, hogy egy szigetre átúszó szarvasok okozták a nagy zajt. Szóval ilyen „bátor” seregtől két magyar hadosztály meg tudta volna védeni az egész Felvidéket. Mert ezek a cseh légiósok csak a pozsonyi és más városok fegyvertelen lakosságával szemben voltak bátrak, akiket minden ok nélkül lövöldöztek le és űztek el ősi otthonaikból.

Száz évvel Trianon után bűnösöket keresni balgaság. Nem szabad siránkoznunk az akkori események miatt, hisz a mohácsi vész után is talpra állt a magyarság. Mutasuk meg, hogy hiába szabdalják ezerfelé nemzetünket határokkal, hiába vegyítnek el minket eltérő kultúrával rendelkező népekkel, élni fogunk, mert az Élet él, és élni akar! A magyarság egy nemes múltat, megbecsülendő és példaértékű értékrendet hordoz, melyből bármikor lehet táplálkozni vagy akár gerincet egyenesíteni. Meg kell tanulnunk alkalmazkodni, keménynek lenni és hinni a nemzetünkben, mert lehet, hogy a sors ettől a néptől már sok mindent elvett, de van bennünk egy érzés, amit semmilyen földi erő nem ölhet ki belőlünk. Ez pedig nem más, mint egy ajándék,

mely apáról fiúra száll: a Magyar Öntudat! És a magyar ember mindig büszke származására. Ha fogy az erőnk, Makovecz Imre szavára kell figyelnünk: „A magyarságban nem tudom, hogy honnan van ez az erő, a magyarság eltaposhatatlan. Ez több évszázados tapasztalat. A magyar nem birkanép, hanem hihetetlenül türelmes és rugalmas. Megtanult alkalmazkodni az idegen érdekek kijátszásához”.

Mit tehetek mindezekért én? Gyermekeimnek magyar nevet fogok adni, magyar iskolába íratom őket, és amennyit csak tudok, átadok nekik mindabból, amit a saját kultúrámból ismerek. Elmondom nekik, hogy a Rubik-kocka, a C-vitamin, a golyóstoll, a szódavíz, a helikopter mind-mind magyar ember nevéhez fűződik. Tisztelem hagyományainkat, s ezeket megőrizni, védeni és továbbadni nekik szent kötelességem.

Mindezeknek akkor van igazán jelentősége, ha tudjuk kik vagyunk, honnan jöttünk, hol vannak a gyökereink. Mert a haza és a szülőföld, ez a reménnyel felruházott tenyérnyi föld nem csak egy szó, hanem elsősorban feladat. A hazádnak mindig mindent adjál oda, s feltétel nélkül szeresd. Helyt állni ott, ahová a sors állított bennünket érdemeink vagy éppen hibáink nyomán. De a jobb élet reményében bízva sem vehet mindenki vándorbotot. Keressük a hely szellemét, s majd ott találjuk meg, ahol még a hagyományaink élnek. Mert az a harang, ami nekem a szomszédságomban, másnak a háttérben szól, mindig arra szólít bennünket, hogy ez az a hely, ahol lelkünk testet talált.

2020. június 4-én az iskola után felveszem a Trianon-gyűrűt, szüleimmel együtt elutazunk Éberhardra. Ebbe az ősi magyar falucskába, amelynek 1946. február 8-án a csehszlovák hatóságok a Malinovo nevet adták. Megtekintjük az ott található kastélyt, s virágot viszünk gróf Apponyi Albert sírjára, amely a kis kápolnában található. Ez a nagyszerű ember, kiváló szónok és politikus volt a trianoni magyar békeküldöttség vezetője, aki annak idején az állomáson zokogó, megrendült és boldogtalan közönségnek azt mondta: ha a térképen összeszorítják is Magyarország határait, Magyarország igazi határai addig fognak nyúlni, ahol igaz magyar lelkek laknak.

Földi maradványait saját kérésére hozták haza a családi birtokra 1942-ben, a magyar időkben. Abban a percben, amikor elhelyezem sírjára az emlékezés és a hála virágait, az jelenti majd nekem Trianont.